

מחוז מרכז
מפקחת כוללת - ורדה אופיר
מנהלת בית הספר – מלי אליאס
מדריכה מחוזית ללמידה משמעותית –
יפעת הררי

תכנית העבודה בספרות – דרכא מקסים לוי 2015

נקודת פתיחה..

"המשימה שאני מנסה להשיג היא, באמצעות כוח המילה הכתובה, לגרום לך לשמוע, לגרום לך להרגיש - ולפני הכול לגרום לך לראות. זה - ולא יותר, וזה הכול."

ארנסט המינגווי

DNA

הרקע הסוציו אקונומי ממנו מגיעים תלמידינו מזמן שאלות רבות, יום-יומיות בנוגע לזהות האישית, משפחתית, חברתית של התלמידים. לאחר תהליך בירור בית ספרי בחרנו בשאלות הזהות כDNA הבית ספרי שלנו. תכניות העבודה בתוך תחומי הדעת עוסקות בשאלות אילו מהיבטים שונים ויוצרות תרבות של שיח בית ספרי בנושא זהות שעובר כחוט השני בכל הפעילות הבית ספרית

תכנית להוראה חלופית - ספרות תשע"ו

זמן יחידת ההוראה	יחידת הלימוד	טקסטים	דרכי ההוראה	דרכי הערכה	תפקודי לומד	מעקב ובקרה
3	מבוא לזהות – אישית, לאומית, ספרותית	ימנה של אנה פרנק ימנו של חנון	עבודה אישית, דיון בקבוצות, דיון במליאה	- רפלקציה	- מוטיבציה - מסוגלות - הכוונה עצמית - בלמידה	
8	מוסריות ואנושיות	"התלמיד" פרימו לוי "צפירה" אתגר קרת	פרונטלי, עבודה בקבוצות	- בוחן - בניית טקס - אלטרנטיבי ליום - הזיכון בקבוצות	- חשיבה יצירתית - חשיבה רפלקטיבית - עבודה בצוות	- מיפוי תוצאות וזיהוי נק' לשיפור. - בניית ת"ע מותאמת עבור תלמידים נכשלים/ שאינם משתפים פעולה
8	יהדות – ישראליות וזיקה לעבר	"לבדי" חיים נחמן ביאליק "בדד" עמשי לזין	פרונטלי, עבודה עצמית	- מבחן – יישום - משימה אישית – - חיבור לטקסטים - נוספים מתוך נקודת - זהות אישית	- הבנה מעמיקה - בבסיס ידע - חשיבה ביקורתית - הכוונה עצמית - בלמידה	- מיפוי והשוואה למיפוי קודם במטרה לבדוק התקדמות
8	אתניות	"שדרות" שמעון אדף "שיר פטרויטי" רוני סומק	פרונטלי, עבודה בקבוצות	- פרויקט קבוצתי, - סממני זהות אתניים - שונים ודומים בקבוצה	- ניהול שיח מכבד - ומקדם - קבלת אחריות	- הצגת ציון חצי תלקיט וקיום חשיבה על דרך העבודה מול תלמידים מתקשים / מצטיינים
8	זהות מגדרית	"דיברות" נדאא חורי "היא יוסף" נורית זרחי	פרונטלי הפנייה לסרטונים, מאמרים. קריאה משותפת במקורות	- מבחן – הבנה והבעת דעה	- הבנה מעמיקה - בבסיס ידע - חשיבה ביקורתית - חשיבה רפלקטיבית	- מיפוי והשוואה למיפויים קודמים
6	סיכום – שיר שלא נלמד, העוסק בסוגיית זהות	• לבחירת התלמיד	עבודה אישית בהנחיית המורה במהלך השיעור	- עבודה מודרכת על - מציאת השיר וניתוחו	- קבלת אחריות - מוטיבציה - מסוגלות - הכוונה עצמית - בלמידה	- בדיקת ציון תלקיט סופי וחשיבה על אמצעי שיפור בהתאם

יחידה 2 –

"לבדי" ביאליק דרך "בדד" זהר ארגוב

- **רצינאל -** כמורים לספרות לעיתים קרובות אנו חווים את המרחק וחוסר הרלוונטיות שחשים תלמידים מול היצירות שאנו מלמדים. תחושה זו חזקה במיוחד בפרק השירה. התלמידים אינם מבינים מדוע מלמדים אותם שירים לא מוכרים וטוענים שיש ללמד שירים פופולריים, ולמעשה פזמונים. ביחידת הוראה זו ננסה לשלב וליצור חיבור, רלוונטיות והפרייה הדדית.
- **הוראה אחרת – תהליך למידה מכון תפקודי לומד**
1. הצגת הטקסט "בדד" (דיון סדנאי) – רגשות, תחושות מתוך הטקסט ומשמעויות עיקריות
 2. אנלוגיה בין שני הטקסטים: בדד, לבדי: (המורה כמנחה) המטרה הבסיסית היא יצירת רלוונטיות עבור התלמידים והנגשת הטקסט דרך שפה מדוברת והיכרות קודמת עם הטקסט.
 3. למידת הטקסט "לבדי" – דיון מבוסס ערכים: (למידת בית מדרשית)
 - א- יהדות וזיקה לעבר, שימוש במושג: "שכינה" ובהופעות והמשמעויות שלו בטקסטים נוספים בהיסטוריה ובתרבות היהודית.
 - ב- חיפוש השכינה במציאות חילונית (המעבר בין בית מדרש – לבית לאומי)
 - ג- בדידות – כצביון תרבותי חברתי (המסר שמחבר בין הטקסטים)
 4. טקסט בדידות – (למידה עצמית) חיבור בין הערכים שנלמדו ובין הפרשנות הספרותית והאמצעים האומנותיים ע"י התלמיד

יחידה 1 –

"מוסריות ואנושיות" – למידת מסורות ישראליות ויצירת מסורות חדשות הטקסטים "התלמיד" פרימו לוי ו"צפירה" אתגר קרת

➤ רציונאל –

הדיון הערכי בטקסטים יוצר חיבור להווה ולמסורות הישראליות שמתקיימות כיום סביב יום השואה ויום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. בעוד ש"התלמיד" מזמן הסתכלות אנושית ודיון במונחים של תקווה וחברות אמת, "צפירה" שובר את התפיסה ומייצר דיון ביקורתי סביב הערכים הללו ומציב אותן כמילים ריקות שאינן מתחברות לתחושה של הנוער היום, ומועצמות באירועים שעליהם להשתתף בימים הללו.

תחת הפרשנות הזאת ראינו לנכון לבנות את יחידת ההוראה הזאת כיחידה שבה נדון בערכים ושבירתם ונעודד את התלמידים ליזום וליצור שינוי במצב הקיים

➤ הוראה אחרת – תהליך למידה מכוון תפקודי לומד

1. זהות – (הוראה מקוונת) חיבור של יום השואה ויום הזיכרון כמנגנוני זהות ישראליים לסיפור הזהות האישית שלנו
2. התלמיד – (קריאה מונחית) ביסוס המונחים תקווה וחברות אמת בטקסט ובהקשר למשמעויות שעלו בהקשר לזהות צפירה –
3. א. (קריאה מונחית) שבירת המונחים חברות אמת ותקווה, ודיון במונחים של ניכור, חוסר שייכות וחוסר רלוונטיות ב. (קבוצות דיון בעד – נגד) טקסים בית ספריים כמחזקי / מחלישי תחושת חיבור ושייכות ליום זה
4. יחידת סיכום – (עבודה קבוצתית ועצמית) בניית טקס בית ספרי אלטרנטיבי ע"י התלמידים באופן שייתן מענה נגדי לביקורת שעולה מהטקסט צפירה. הטקס יבנה עפ"י מודל תפקודי לומד, ובו יידרש התלמיד לתהליך קבוצתי ולרפלקציה עצמית

ממנהיגות אישית למנהיגות חברתית – מסמך תפקודי לומד

ברוח הלמידה המשמעותית, העבודה על מסמך תפקודי לומד הוגש לצוות המוביל הבית ספרי כמסמך שעליהם לקיים חשיבה ולבצע בו התאמה לבית הספר שלנו:

הרציונאל: כל לומד זקוק להנגשת חומר, ליצירת רלוונטיות, וללמידה אקטיבית על מנת להתחבר לחומר הנלמד וליישמו מתוך בחירה והבנה בתרומתו לשדרוג ההוראה בכיתה וליצירת שיח לימודי מכוון ערכים.

עיקרי הדין:

1. התאמת המסמך לצרכי בית הספר ולשונות בין התלמידים
2. הלימה ליעדי בית ספר ולחזון החינוכי
3. מידת המוכנות של הצוות

תוצרי עבודה:

1. מציאת מבנה שעונה על צורך 1 מתוך הדין
2. בניית המודל עפ"י יעדי בית הספר תחת הכותרת: "ממנהיגות אישית למנהיגות חברתית"
3. הורדת המודל אל תוך הצוותים המקצועיים – כתהליך אל תוך תכניות העבודה
4. בניית תהליכים פדגוגיים וחברתיים בית ספריים עפ"י המודל באמצעות המסגרת: קהילת מורים לומדת"

ממנהיגות אישית למנהיגות חברתית

מודל עבודה להטמעת תפקודי לומד

